

3.4 Η συνάρτηση $y = ax + \beta$

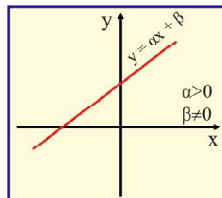
Ερώτηση 1

Τι γνωρίζεται για την γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = ax + \beta$;

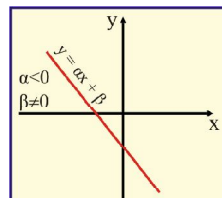
Απάντηση

Η γραφική παράσταση της $y = ax + \beta$ είναι μια ευθεία γραμμή. Για αυτό το λόγο όλες οι συναρτήσεις αυτής της μορφής ονομάζονται **γραμμικές συναρτήσεις**.

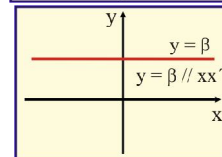
- Αν $\beta = 0$ έχουμε την $y = ax$
- Αν $\beta \neq 0$ τότε:
  - Αν $a > 0$, είναι μια ευθεία γραμμή που "ανεβαίνει" προς τα δεξιά και δεν περνάει από την αρχή των αξόνων.

- Αν $a < 0$ είναι μια ευθεία γραμμή που "κατεβαίνει" προς τα δεξιά και δεν περνάει από την αρχή των αξόνων.

- Αν $a = 0$ τότε έχουμε την $y = \beta$ που είναι μια ευθεία γραμμή παράλληλη με τον άξονα x' :

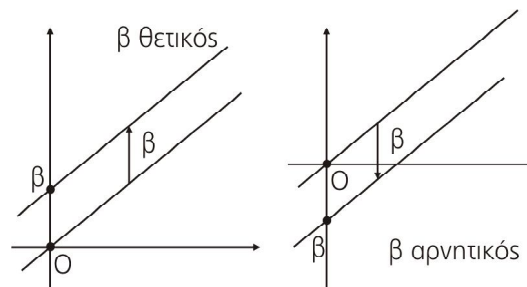
Η γραφική παράσταση της $y = ax + \beta$, $\beta \neq 0$ είναι μια ευθεία παράλληλη της ευθείας με εξίσωση $y = ax$, που διέρχεται από το σημείο $(0, \beta)$ του άξονα $y'y$.

Η γραφική της παράσταση προκύπτει από την γραφική παράσταση της $y = ax$, αν την μετατοπίσουμε παράλληλα

προς τον άξονα $y'y$ κατά β μονάδες, ως εξής

- Αν $\beta > 0$ η μετατόπιση γίνεται προς τα πάνω
- Αν $\beta < 0$ η μετατόπιση γίνεται προς τα κάτω

Ο αριθμός a , που λέγεται κλίση της ευθείας $y = ax$, λέγεται και **κλίση της ευθείας $y = ax + \beta$** .

Ερώτηση 2

Τι παριστάνει η εξίσωση της μορφής $ax + \beta y = \gamma$;

Απάντηση

Μια εξίσωση της μορφής $ax + \beta y = \gamma$, με $a \neq 0$ ή $\beta \neq 0$ παριστάνει ευθεία. Για την χάραξη της γραφικής παράστασης ευθείας με την μορφή αυτή λειτουργούμε ως εξής:

- Βρίσκουμε σημεία τομής της ευθείας $ax + \beta y = \gamma$ με τους άξονες.
- Γνωρίζουμε ότι ο άξονας $x'x$ έχει εξίσωση $y = 0$. Επομένως, για να βρούμε το σημείο A , στο οποίο η ευθεία $ax + \beta y = \gamma$, με $a \neq 0$ ή $\beta \neq 0$ τέμνει τον άξονα $x'x$, θέτουμε $y = 0$ και υπολογίζουμε την τετμημένη του x .
- Γνωρίζουμε ότι ο άξονα $y'y$ έχει εξίσωση $x = 0$. Επομένως, για να βρούμε το σημείο B στο οποίο η ευθεία

$ax + by = \gamma$, με $a \neq 0$ ή $b \neq 0$ τέμνει τον άξονα $y'y$, θέτουμε $x = 0$ και υπολογίζουμε την τεταγμένη του y .

- Ενώνουμε τα σημεία A, B και προεκτείνουμε. Αυτή η ευθεία είναι η $ax^2 + by = \gamma$ με $a \neq 0$ ή $b \neq 0$.

Σχόλιο:

Η κλίση της ευθείας $ax + by = \gamma$ με $b \neq 0$ βρίσκεται ως εξής:

$$ax + by = \gamma \quad \text{ή}$$

$$by = \gamma - ax \quad \text{ή}$$

$$y = -\frac{a}{b}x + \frac{\gamma}{b} \quad \text{ή}$$

Άρα η κλίση είναι $-\frac{a}{b}$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ - ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

1

Να σχεδιάσετε τις γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων $y = -4x, y = -4x + 3$ και $y = -4x - 3$, όπου x ο πραγματικός αριθμός.

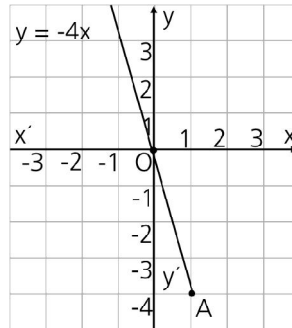
Λύση

Η γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = -4x$ είναι ευθεία, η οποία διέρχεται από την αρχή O των αξόνων. Για να τη σχεδιάσουμε, αρκεί να βρούμε ένα ακόμη σημείο της.

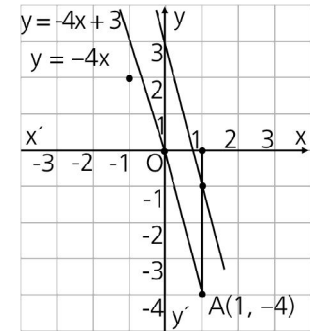
Για $x = 1$ είναι $y = -4 \cdot 1 = -4$.

Άρα, διέρχεται και από το σημείο A με συντεταγμένες $(1, -4)$. Ενώνουμε το O με το A και προεκτείνουμε.

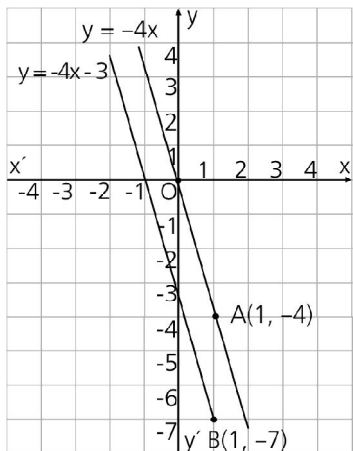
Η γραφική παράσταση της $y = -4x$ φαίνεται στο παραπάνω σχήμα.

Η γραφική παρασταση της συνάρτησης $y = -4x + 3$ είναι ευθεία παράλληλη με την $y = -4x$ και τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο $(0, 3)$. Μεταφέρουμε το σημείο $(0, 0)$ στο σημείο $(0, 3)$ και το σημείο $(1, -4)$ στο $(1, -1)$. Ενώνουμε τα νέα αυτά σημεία και προεκτείνουμε. Η γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = -4x + 3$ φαίνεται στο διπλανό σχήμα.

Ομοίως, η γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = -4x - 3$ είναι ευθεία παράλληλη με την $y = -4x$ και τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο $(0, -3)$. Μεταφέρουμε το σημείο $(0, 0)$ στο σημείο $(0, -3)$ και το σημείο $(1, -4)$ σημείο $(1, -7)$. Ενώνουμε τα σημεία αυτά και προεκτείνουμε, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

2

Δίνεται η εξίσωση $4x - 5y = 20$, όπου x, y πραγματικοί αριθμοί.

- Να βρείτε τα σημεία στα οποία η ευθεία αυτή τέμνει τους άξονες.
- Να τη σχεδιάσετε σε σύστημα αξόνων.
- Να εκφράσετε το y ως συνάρτηση του x και να βρείτε την κλίση της ευθείας.

Λύση

α. Για τον $y'y$:

$$4 \cdot 0 - 5y = 20 \quad \text{ή}$$

$$-5y = 20 \quad \text{ή}$$

$$y = \frac{20}{-5} = -4$$

Άρα, τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο A με συντεταγμένες $(0, -4)$.

Για τον $x'x$:

Θέτουμε $y = 0$ στην εξίσωση της ευθείας, οπότε έχουμε:

$$4x - 5 \cdot 0 = 20 \quad \text{ή}$$

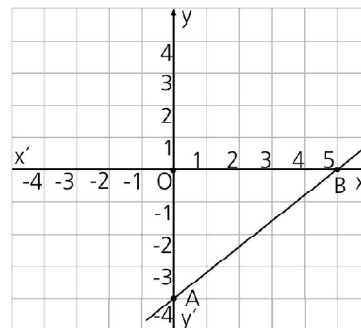
$$4x = 20 \quad \text{ή}$$

$$x = \frac{20}{4} = 5$$

Άρα, τέμνει τον άξονα $x'x$ στο σημείο B με συντεταγμένες $(5, 0)$.

β. Ενώνουμε τα παραπάνω σημεία A και B και προεκτείνουμε.

Η γραφική παράσταση της ευθείας $4x - 5y = 20$

γ. Για να εκφράσουμε το y ως συνάρτηση του x , ρύνουμε ως προς y τη σχέση $4x - 5y = 20$, δηλαδή:

$$-5y = -4x + 20 \quad \text{ή}$$

$$y = \frac{-4}{-5}x + \frac{20}{-5} \quad \text{ή}$$

$$y = \frac{4}{5}x - 4$$

Η κλίση της ευθείας αυτής είναι $\frac{4}{5}$.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1 Να χαρακτηρίσετε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστή (Σ) ή Λάθος (Λ).

α) Η κλίση της ευθείας $3x + \psi = 1$ είναι -3

β) Η κλίση της ευθείας $3x - \psi = 1$ είναι $1/3$

γ) Η ευθεία $x + \psi = 2$ περνάει από το σημείο $(1,1)$

δ) Η ευθεία $2x + \psi = 6$ τέμνει τον $x'x$ στο σημείο $(0,3)$

2 Η ευθεία $2x + \psi = 3$ είναι παράλληλη στην ευθεία

A. $\psi = -2x + 3$

B. $\psi = 2x - 5$

Γ. $\psi = x - 5$

Δ. $\psi = \frac{1}{2}x$

E. $\psi = 5x$

3 Το σημείο $(0,3)$ ανήκει στην ευθεία

A. $3x - 2\psi = -3$

B. $x + \psi = -3$

Γ. $2x + 3\psi = 1$

Δ. $3x - \psi = -3$

E. $x + \psi = 1$

4 Η ευθεία $3\psi - 2x = a$ διέρχεται από το σημείο $(3,2)$ όταν το a ισούται με:

A. 1

B. 2

Γ. -1

Δ. -2

E. 0

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1

Δίνεται η συνάρτηση $y = \eta \cdot x + 4$, όπου η είναι ένας αριθμός. Αν γνωρίζουμε ότι ο διπλανός πίνακας είναι πίνακας τιμών της συνάρτησης μπορούμε να υπολογίσουμε το η ;

x	1
y	5

2

Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα τιμών αν γνωρίζετε ότι είναι ο πίνακας της συνάρτησης: $y = 2x - 5$.

x	1			0	10
y		9	1		

3

Αν γνωρίζετε ότι η γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = x + 2$ είναι ευθεία γραμμή να υπολογίσετε τα σημεία τομής αυτής με τους άξονες συντεταγμένων. Στη συνέχεια να κατασκευάσετε αυτή την ευθεία.

4

Αν ξέρετε ότι η $y = \frac{x+1}{3}$ έχει γραφική παράσταση μία ευθεία γραμμή, βρείτε σε ποια σημεία τέμνει τους άξονες των συντεταγμένων.

5

Δίνεται η συνάρτηση: $y = -x + 4$

α. Να βρείτε σε ποια σημεία η γραφική της παράσταση τέμνει τους άξονες συντεταγμένων.

β. Αν A το σημείο τομής της ευθείας με τον άξονα xx' και B το σημείο τομής με τον άξονα yy' , τι είναι το τρίγωνο OAB;

6

Να εξετάσετε αν οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων:

α. $y = x$ και $y = -x$

β. $y = \frac{1}{2}x + 4$ και $y = \frac{1}{2}x - 8$

είναι μεταξύ τους παράλληλες.

- 7 Να προσδιορίσετε το η έτσι ώστε οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων $y = 2x + 4$ και $y = (3\eta + 7)x - 8$ να είναι μεταξύ τους παράλληλες
- 8 Να προσδιορίσετε το η ώστε οι ευθείες $y = \eta x$ και $y = (2\eta + 7)x - 12$ να είναι παράλληλες μεταξύ τους.
- 9 Να βρείτε τα σημεία που η γραφική παράσταση της $y = \frac{1}{3}x - 5$ τέμνει τους άξονες συντεταγμένων.
- 10 Να κάνετε στο ίδιο σύστημα αξόνων τις γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων $y = x + 10$ και $y = x - 4$. Τι παρατηρείτε; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
- 11 Να βρείτε την εξίσωση της ευθείας που έχει κλίση 3 και τέμνει τον άξονα $x'x$ στο σημείο $A\left(\frac{2}{3}, 0\right)$
- 12 Να παραστήσετε γραφικά την συνάρτηση $y = 3x + 1$ όταν $1 \leq x \leq 2$
- 13 Να βρείτε τις τιμές των η, μ ώστε η ευθεία $y = (\mu^2 + \eta)x - \mu + 3$, ώστε να έχει κλίση 9 και να τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο $A(0, 5)$
- 14 Ένας έμπορος ποδηλάτων προμηθεύει τα καταστήματα με ποδήλατα που κοστίζουν 120€ το ένα κάνοντας και ένα ποδήλατο δώρο αξίας 100€.
- α) Να εκφράσετε τα συνολικά έσοδα του εμπόρου y συναρτήσει του αριθμού ποδηλάτων x που θα πουλήσει σε κάποιο κατάστημα.
- β) Να κάνετε την γραφική παράσταση της συνάρτησης αυτής για $0 \leq x \leq 500$.
- γ) Πόσα ποδήλατα πρέπει να πουλήσει σε ένα κατάστημα, ώστε τα έσοδά του να είναι 1.100€;

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**ΘΕΜΑ 1**

- α. Πότε δύο ποσά είναι ανάλογα μεταξύ τους;
β. Να γίνει η γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = ax$, αν:
i. $a > 0$ ii. $a < 0$

ΘΕΜΑ 2

- α. Πότε δύο γραφικές παραστάσεις συναρτήσεων της μορφής $y = ax + \beta$ είναι παράλληλες μεταξύ τους; Να δώσετε παράδειγμα.
β. Να γράψετε ότι γνωρίζετε σχετικά με την γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = ax + \beta$ και σε κάθε περίπτωση να δώσετε παράδειγμα.

ΘΕΜΑ 3

- α. Να βρείτε τα κοινά σημεία με τους άξονες συντεταγμένων της συνάρτησης $y = 12x + -6$.
β. Να κάνετε γραφική παράσταση της συνάρτησης και στη συνέχεια να βρείτε άλλη μία συνάρτηση της μορφής $y = ax + \beta$, που η γραφική της παράσταση να είναι παράλληλη με την αρχική.

ΘΕΜΑ 4

Ο κύριος Γιώργος έχει 3 παιδιά ηλικίας 10, 12 και 13 χρονών. Θέλει να τους μοιράσει το ποσό των 210 € ανάλογα με την ηλικία τους. Να υπολογίσετε πόσα χρήματα θα πάρει το κάθε παιδί.

ΘΕΜΑ 5

Δίνονται οι συναρτήσεις $y = \left(\frac{n+1}{2}\right)x - 7$ και $y = (n-8)x + 3$.

Να προσδιορίσετε την τιμή του n ώστε οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων να είναι ευθείες παράλληλες. Στη συνέχεια να κάνετε γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων στο ίδιο σύστημα συντεταγμένων.

